

इबोला भाइरस रोग

24 अप्रिल 2020

कारक एजेन्ट

इबोला भाइरस रोग (EVD; पहिले इबोला रक्तस्राव ज्वरोको रूपमा चिनिन्थियो) इबोला भाइरसको संक्रमणको कारणले हुन्छ, जुन फिलोभिरिडे परिवारसँग सम्बन्धित छ। मानवमा EVD को औसत केस मृत्यु दर 50% छ (अघिल्लो प्रकोपमा 25% देखि 90% फरक)।

EVD पहिलो पटक 1976 मा दक्षिण सुडान र डेमोक्याटिक रिपब्लिक कंगोमा देखा पर्यो, जुन इबोला नदी नजिकैको गाउँमा अवस्थित थियो र यसको नाममा रोगको नाम राखिएको थियो। त्यस पछि रोग छिटो-छिटो देखा पर्न थाल्यो। EVD का पुष्टि भएका घटनाहरू मुख्यतया उप-सहारा अफ्रिकामा डेमोक्याटिक रिपब्लिक कंगो, गेबोन, दक्षिण सुडान, कोटे डि'भाईर, युगान्डा र कंगोमा रिपोर्ट गरिएका छन्।

सन् 1976 मा इबोला भाइरस पत्ता लागेपछि, मार्च 2014 देखि जनवरी 2016 सम्म पश्चिम अफ्रिकामा EVD प्रकोप सबैभन्दा ठूलो प्रकोप थियो। यसले मुख्यतया गुयना, लाइबेरिया र सियरा लियोनलाई असर गरेको थियो। अगस्त 2018 मा, EVD प्रकोप डेमोक्याटिक रिपब्लिक कंगोमा रिपोर्ट गरिएको थियो, अक्टोबर 2019 सम्म 3000 भन्दा बढी घटनाहरू रिपोर्ट गरिएको थियो।

क्लिनिकल सुविधाहरू

EVD गम्भीर भाइरल बिमारी हो, जसको लक्षण अकस्मात ज्वरोको सुरुआत, तीव्र कमजोरी, मांसपेशी दुख्ने, टाउको दुख्ने र घाँटी दुख्ने हुन्। यस पछि बान्ता, पखाला, दाग, बिग्रेको मृगौला र कलेजो, र केहि मामिलामा दुबै आन्तरिक र बाहिरी ब्लीडिंग हुन्छ।

प्रसारणको शैली

इबोला भाइरस मानव जनसंख्यामा रगत, स्राव, अंगहरू वा संक्रमित जनावरहरूको अन्य शरीरको तरल पदार्थको सम्पर्कको माध्यमबाट भित्रीन्छ। केही फल चमगादुरहरू इबोला भाइरसको प्राकृतिक होस्ट मानिन्छ। अफ्रिकामा, संक्रमित चिम्पान्जी, गोरिल्ला, फल चमगादुर, बाँदर, वन मृग र सुर्खा रोगीहरूको रेइन-फरेस्ट मा बिरामी वा मृत फेला परेको माध्यमबाट संक्रमित भएको छ।

यो मानव-मानव प्रसारणको माध्यमबाट समुदायमा फैलिन्छ, रगत, स्राव, अंगहरू वा संक्रमित व्यक्तिहरूको अन्य शरीरको तरल पदार्थको साथ प्रत्यक्ष सम्पर्क (टुक्रिएको छाला वा श्लेष्म झिल्लीको माध्यमबाट) को संक्रमितको साथ संक्रमण, र दूषित वातावरणसँगको तरल पदार्थको अप्रत्यक्ष सम्पर्कको साथ फैलिन्छ।

जबसम्म मानिसहरूको रगत र स्रावमा भाइरस हुन्छ, तबसम्म ऊनीहरू संक्रमित हुन्छन्। गाड्ने समारोहहरू, जसमा शोक गर्नेहरूले मृत व्यक्तिको शरीरसँग प्रत्यक्ष सम्पर्क राख्छन्, त्यस्तै पनि EVD प्रसारणमा भूमिका निभाउन सक्छ। संक्रमित देशहरूमा जब संक्रमण नियन्त्रण उपायहरू कडाईका साथ अभ्यास गरिदैनन् तब स्वास्थ्यकर्मीहरू ईवीडीबाट पीडित बिरामीहरूसँग घनिष्ठ

सम्पर्कको माध्यमबाट प्रायः संक्रमित भएका छन्। बिरामीहरूबाट आएका नमूनाहरू जैविक-घातक हुन् र उचित जैविक नियन्त्रण अवस्थाहरूमा परीक्षण गरिनु पर्दछ।

यद्यपि दुर्लभ भए पनि, इबोला भाइरसको यौन प्रसारण रिपोर्ट गरिएको छ। वर्तमान प्रमाणको आधारमा, विश्व स्वास्थ्य संगठन (WHO) ले सिफारिश गर्दछ कि EVD बाट बचेका व्यक्ति र उनीहरूका यौन साझेदारहरूले कि त सबै प्रकारका यौन सम्पर्कबाट अलग रहनुपर्दछ, वा लक्षणहरू देखा पर्नुदेखि 12 महिनासम्म सही र लगातार कन्डम प्रयोग गरेर सुरक्षित यौन अभ्यास गर्नुपर्छ वा इबोला भाइरसका लागि दुई पटक नकारात्मक परीक्षण गर्नु पर्दछ।

इन्कुबेसन आवधी

यो 2 देखि 21 दिन सम्मको हुन्छ।

व्यवस्थापन

यो रोगको कुनै खास उपचार छैन।

संक्रमणको प्रसार रोकन बिरामीहरूलाई आइसोलेसन सुविधाहरूमा व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। गम्भीर बिरामीहरूलाई गहन सहयोगी हेरचाहको आवश्यक पर्दछ। बिरामीहरूलाई बारम्बार डिहाइड्रेट गरिन्छ र मौखिक वा नली रिहाइड्रेसनको आवश्यक पर्दछ।

स्वास्थ्यकर्मीहरूले व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरण लगाउनु पर्छ र संदिग्ध बिरामीहरूको हेरचाह गर्दा कडा संक्रमण नियन्त्रण उपायहरू अपनाउनु पर्छ।

रोकथाम

अहिले हङकङमा EVD को लागि दर्ता गरिएको कुनै खोप छैन। 2015 मा गिनियामा WHO को नेतृत्वमा गरिएको एउटा प्रमुख परीक्षणमा घातक भाइरसको बिरुद्ध अत्यधिक सुरक्षात्मक रूपमा rVSV- ZEBOV भनिने इबोला खोप देखाईएको थियो।

संक्रमणको रोकथाम गर्न, प्रभावित क्षेत्रहरूमा जाने यात्रुहरूका लागि निम्न कुरा अवलोकन गर्न महत्त्वपूर्ण छः

- प्रायः हात स्वच्छ गर्नुहोस्, विशेष गरी मुख र नाक वा आँखामा छुनु भन्दा पहिले; खानु भन्दा पहिले; शौचालय प्रयोग गरिसकेपछि, सार्वजनिक स्थापनाहरू जस्तै ह्यान्ड्वेल्स वा ढोकाको बिंदु स्पर्श गरे पछि; वा जब खोकी वा हाँच्छिउं गरे पछि श्वसन स्राव द्वारा दूषित हात हुन्छन्। तरल साबुन र पानीले हात धुनुहोस्, र कम्तिमा 20 सेकेन्डको लागि रगनुहोस्। त्यसपछि पानीले धुनुहोस् र सफा कपासको तौलिया वा कागजको तौलियाले सुकाउनुहोस्। यदि हात धुने सुविधा उपलब्ध छैन, वा जब हात देख्न मिल्दैन भने, 70 देखि 80% रक्सीमा आधारित ह्यान्डबले हात स्वच्छता गर्नु एक प्रभावी विकल्प हो।
- ज्वरो वा बिरामी व्यक्तिको नजिकै सम्पर्कमा नबस्नुहोस्, र बिरामीको रगत र शरीरको तरल पदार्थहरू, र रगत वा बिरामीहरूको शरीरको तरल पदार्थहरूले दूषित चीजहरूको सम्पर्कबाट टाढा रहनुहोस्।
- जनावरहरूसँगको सम्पर्कलाई वेवास्ता गर्नुहोस्।
- खानु अघि खाना राम्ररी पकाउनुहोस्।

- यदि तिनी प्रभावित क्षेत्रहरुबाट फर्केको 21 दिन भित्र बिरामी परे भने यात्रुहरुले तुरुन्तै डाक्टरको सल्लाह लिनुपर्दछ र भर्खरको यात्रा ईतिहासको बारेमा डाक्टरलाई सूचित गर्नु पर्छ।